

ЗМІСТ

БЛАКИТНА ПАННА.....	3
ЧАРИ.....	4
СЕРЕНАДА.....	5
КОНТРАСТИ.....	6
СПОМИНИ.....	7
ТАЄМНІСТЬ.....	8
МРІЇ-СНИ.....	9
ДІВЧИНА-БЛИСКАВ'КА.....	10
SENTENTIA.....	11
НІМФА.....	12
ГУМОРЕСКИ.....	13
Я — поет.....	15
Таємне кохання.....	17
Поезія й проза.....	20
Переваги-ваги.....	22
NIE WOLNO!.....	23
LE SONNET SANS TETE.....	24
Лист панни.....	25
Відповідь.....	26
Спів арлекіна.....	27
Євшан-зілля.....	29
Іванові Котляревському.....	36
Коли ти любиш рідний край.....	39
Memento mori!.....	41
Нехай з поміж усіх ти мов зірниця сяєш... ..	42
РОЗВАГА.....	43
ГОРАМИ, ГОРАМИ.....	44
КРАЮ МІЙ РІДНИЙ!.. ..	45
МАРУСІ ВІТРОВІЙ.....	46
ПРИВІТАННЯ.....	48
ЛЕМЕНТ.....	50

МЕРЦІ.....	51
НА ТАРАСОВІЙ ПАНАХИДІ	53
ІВАНОВІ ФРАНКОВІ.....	54
ПАМ'ЯТІ ФРАНКА.....	58
СЕРЦЕ МУЗИКИ.....	60
НАЗУСТРІЧ 1913.....	62
ЛІЛЕЇ.....	63
РУБІНИ.....	64
ІНФАНТА.....	65
СТАРЕ МІСТО	67
ЗВІР.....	68
ТІНІ.....	71
СНІЖИНКИ.....	73
ЗА УКРАЇНУ!	75
ВЕСНА РОКУ 1926.....	77
БАЛАДА МОРЯ.....	78
СРІБНИЙ СОН	81
БАЛАДА КОЗАЦЬКА.....	85
ЛЕГЕНДА.....	87
НАЙДОРОЖЧИЙ СКАРБ	89
ОСОКОРІ	93
ВЕСНЯНІ ЕЛЕГІЇ.....	96
МАНДРІВНІ ЕЛЕГІЇ.....	99
НА БЕРЕЗІ МОРЯ.....	105
НУДЬГА ГНІТИТЬ... ..	106
VAE VICTIS!	107
ВЕЧІРНІ АКОРДИ.....	108
ШУМКА.....	110
ДНІПРОВІ СПОГАДИ.....	112
ФРАГМЕНТ.....	113
В ДУШІ МОЇЙ НЕ ЗГАС.....	114
З ГАЛИЦЬКОГО ЗШИТКА.....	115
ПІСНІ	120
НА ЗЕЛЕНІ СВЯТА	124
НА ВІДЇЗД.....	125

ЛИСТ	126
ПОДВІЙНИЙ СОНЕТ	127
СЕРЦЕ ДІВОЧЕ	129
ОЧІ-БІСЕНЯТА	130
БАЛЕТНИЦІ	131
ПРИСВЯТА	132
НА СКЕЛІ	133
ХВИЛЯ	134
ПАЛІМПСЕСТ	135
НА БУЛЬВАРІ	136
НА ОЗЕРІ	137
НІЧОГО!..	138
ЗРАДА	139
ТВОЇ УСТА!	140
ТИ НЕ ЛЮБИШ МЕНЕ...	141
О, НЕ МИНАЙ!..	142
ЧИ ПАМ'ЯТАЄШ?	143
НІ, НЕ ЗАБУВ...	144
ЧОРНЕ ДОМІНО	145
СКРИПОНЬКА	147
FIAT!	151
ЧИ НЕДОСИТЬ?..	153
РАБ	154
НЕХАЙ І ТАК	155
FINALE	156
РАЗОК НАМИСТА	157
МАВЗОЛЕЙ	163
КРАСА!	165
ІКАР	166
ДО МОРЯ	169
ВІРА ЖИВА!	170
ХМАРКА	171
ХМАРИ-СЕСТРИ	172
ЩО ЗІ МНОЮ ТАКЕ...	173
В СТУДІЇ	174

ГЕЙ, ХТО МАЄ МІЦЬ!.....	175
ТОСТ.....	176
В СЯЙВІ МРІЙ.....	177
SPHARENMUSIK.....	179
ЗОРЯНЕ НЕБО.....	181
ВЕНЕРА.....	182
ВЕГА.....	183
ПЛЕЯДИ	184
ВОГНІ	185
ЗОРІ-ОЧІ.....	186
ЧИ ЗУМІЄШ?	187
ЗАСПІВ.....	188
Камо?.....	196
Молитва.....	196
МОЛОДИЙ ПАТРІОТ.....	197
СТАРИМ ПАТРІОТАМ	199

ГРОТЕСКИ

БЛАКИТНА ПАННА

Має крилами Весна запашна,
Лине вся в прозорих шатах,
У серпанках і блаватах...
Сяє усміхом примар з-поза хмар
Попелястих, пелехатих.

Ось вона вже крізь блакить майорить,
Довгождана, нездоланна...
Ось вона — Блакитна Панна!..
Гори, гай, луки, поля, — вся земля
Їй виспівує: «Осанна!».

А вона, як мрія сна чарівна,
Сяє вродою святою,
Неземною чистотою,
Сміючись на пелюстках на квітках
Променистою росою.

І уже в душі моїй в сяйві мрій
В'ються хмелем арабески,
Миготять камеї, фрески,
Гомонять-бринять пісні голосні
І сплітаються в гротески.

1912 р.

ЧАРИ

«Дивись, коханий мій, дивись —
В моїх очах весна!»
Казала так мені колись
Красуня чарівна.

І я дивився в очі їй...
Але з її очей
Сміявся холод — боже мій! —
Беззоряних ночей.

«Цілуй уста, цілуй чоло... —
Вона казала знов, —
Я, мов Кастальське джерело,
Натхну твою любов!»

І я в чаду солодких мрій
Припав до уст і млів,
Той поцілунковий напій
Мене труїв, труїв.

«Стискай, коханий мій, стискай!
До серця пригорни!
В моїх обіймах — щастя, рай
І сни, рожеві сни!..»

Я чув той шепіт вже крізь сон
В обіймах білих рук, —
І гинув, мов Лаокоон
В стисканні двох гадюк.

1912 р.

СЕРЕНАДА

Зорійте ви, очі дівочі!
Вколисуйте піснею мрій,
Чаруйте щодня і щоночі,
Топіть у безодні своїй!

Хай сиплються з вас блискавиці,
Хай грають гадючки-вогні.
Щоб легше було таємниці
Ховати у серці на дні.

Люблю ваш огонь і принаду...
Нехай ви зрадливі — нехай!
Але ж я й люблю вас... за зраду,
За пекло і рай!

1912 р.

КОНТРАСТИ

Чому сумна вона була
Тоді, в хвилини раювання,
Коли прекрасного чола
Ще не торкалися страждання?
Чому сумна вона була?

Душа її, закохана
Примарами весни,
Побачила, сполохана,
Якісь недобрі сні.

Чому всміхалася вона
Тоді, в хвилини розставання
Коли душа її смутна
Ридала піснею благання?
Чому всміхалася вона?

Душа її, що мукою
Впилася через край,
Всміхнулася розпукою,
Згадавши давній рай.

1912 р.

СПОМИНИ

Сумеркові тони...
Похоронні дзвони —
 Дінь-дон...
Ніби на екрані
Образи в тумані,
 Крізь сон.
Рухи молитовні,
Погляди любовні.
 Німі...
Крила сніжнобілі...
Хвилі, сині хвилі
 У тьмі.

ТАЄМНІСТЬ

Покохала ти співи мої,
Бо вони і мої, і твої —
Наспівали їх нам солов'ї.
В чім краса їх акордів сумних?
Бо зронули на них
Квітоньки
Слізоньки.

Покохала ти душу мою...
Але ні — не мою, а свою,
Бо не знала, що в ній я таю.
Хочеш знати, що є там на дні,
В потайній глибині?
Хробаки...
Кістяки.

1912 р.

МРІЇ-СНИ

Де ви, сні умріяні, чарами навіяні,
Співи недоспівані —
Колискові сні?
На шляху посіяні, бурями розвіяні,
Ви, мої сподівані
Дітоньки весні.

Те, що я коханими квітами весняними
Убирав з турботою
І беріг од тьми,
Стоптано поганими, гайдуками п'яними,
Хижою звіротою, —
Друзями-людьми.

1912 р.

ДІВЧИНА-БЛИСКАВ'КА

Блискавко гнівна!
Ти люба мені
Тим, що крізь темряву ночі
Кидаєш стріли свої вогняні
І, розтинаючи хмари грізні,
Блисками радуєш очі.
Дівчино рідна!
Ти люба мені
Тим, що змагання дівочі
Крешуться в серці твоїм, як огні,
І, розбиваючи думи сумні,
Грають, як блискавки ночі.

1918 р.

SENTENTIA¹

І сміх, і плач — з одного джерела.
Вони бринять в однім акорді
З глибин таємності Добра і Зла,
Де бережуть їх душі горді.

І сміх, і плач — з одного джерела.
Коли від болю серце рветься.
Будь гордим же, не зраджуй серця ти,
Як плаче сміх, як плач сміється.

1912 р.

¹ Сентенція, вислів (лат.).

НІМФА

Хто там ходить? Хто там бродить
Лісовими манівцями?
Хто так жалібно заводить?
Хто там ходить
За кущами?

Німфа в'яла, що зламала
Заборону Афродіти
І людину покохала.
Була б знала...
Що робити?!

Німфа гляне — серце в'яне;
Руки ломить, ніби просить;
Ходить-бродить, потім стане,
Дико гляне
І голосить.

А рогатий, волохатий
З купини сатир сміється:
«Фе!.. людину покохати!
Будеш знати —
Не минеться!»

1912 р.

ІЗ ЦИКЛУ «ГУМОРЕСКИ»

ГУМОРЕСКИ

Cum grano satis²

CREDO³

*Хто удить хитрістю велику славу,
Я правдою ловлю одну простоту;
Хто хитро позолочує мідяний,
А я вінець ношу без позолоти!*
«Троїл і Крессіда»
В. Шекспір — П. Куліш

Хто кохає край свій рідний
Для високої ідеї;
Я ж кохаю не для неї,
А для того, що він бідний.

Хто любов свою до люду
Прибирає в пишні шати;
Я ж не хочу прибирати,
Бо любов моя без бруду.

Хто шукає щастя-долі
У розкошах та пишанні;
Я ж у щирому братанні
Та в труді на ріднім полі.

² З дрібкою солі (лат.).

³ Кредо (лат.).

Хто на святі в честь Ваала
Віддає Красу в наругу;
Я в душі ховаю тугу
За красою ідеала.

Хто вклоняється природі,
Коли їй складає оди;
Я ж співець тії природи
При кожнісінькій нагоді.

Хто від запалу кохання
Вміє вчасно утриматись;
Я ж кохати і кохатись
Рад до власного сконання.

Хто сміється для звичаю,
Хоч йому на серці й нудно;
Я ж сміюся привселюдно,
Бо веселу вдачу маю.

Хто соромиться признатись,
Що він чарку зажимає;
Я ж не п'ю... коли немає,
А як є — чому ж ховатись?

Хто, як рими не снуються,
Все натхнення дожидає;
Але я?., та хто їх знає,
Відкіля вони й беруться.

Одеса, 1902 р.

Я — поет

Ти питаєш: чому я буваю чудний —
То дивлюся на тебе побожно,
То уперто мовчу, а мій погляд німий
Щось вистежує пильно й тривожно?
Моя люба! Ховаєш ти тайну якусь,
На лиці ж твоїм ласка і... маска.
Я нечемний роблюсь, я під маску дивлюсь,
Ти не гнівайсь на мене, будь ласка.
Твоя тайна для мене цікавий сюжет —
Я поет.

Ти питаєш: чому в самім розпалі втіх
На устах моїх усмішка грає,
І здається, що з них ось-ось вибухне сміх,
Хоч причини для сміху немає?
Моя люба! Мій розум — досвідчений шпиг,
А до того ще й блазень штудерний, —
Свідок фіглів твоїх і любовних інтриг,
Як він їдко сміється, химерний!..
Але жарти його це мій творчий секрет —
Я поет.

Ти питаєш: чому я натхненням горю,
Коли п'ю з твоїх уст поцілунок,
Чи то правда, що я в ту хвилину творю
І готую тобі подарунок?
Моя люба! В душі моїй повно казок
І пісень танцюристого раю;
З тих пісень і казок я сплітаю вінок
І тебе тим вінком убираю.
В поцілунках твоїх я вже чую сонет —
Я поет.

Ти питаєш: чому я, зачувши про шлюб,
Надимаюсь і скривляю губу,
Потім знов випростовуюсь гордо, як дуб,
Відганяючи думку нелюбу?
Моя люба! Ярмо вміє зносити раб,
А я вільний, як вітер у полі,
І тому ні для яких у світі приваб
Не віддам для приваби і шлюбних тенет —
Я поет.

Київ, 1914 р.

Таємне кохання

Сеньора Анджеліні
І рицар Піколіні
Кохалися собі.
Про їх святе кохання
Живуть оповідання
Ще й досі у юрбі.

Він рицар був славетний,
Рубака достометний...
А хто була вона?
Тендітна, гарна пані,
Два роки по відданні,
Покірлива жона.

Їх доля вередлива,
Година нещаслива
Немов на глум звела,
Щоб очі їх зустрілись,
Щоб душі запалились,
А потім — розвела.

Раз якось на турнірі
Між натовпом, у вирі,
Побачились вони.
Ласкавий усміх... очі...
Нудьга щодня, щоночі
І божевільні сні!..

Вчинити шлюбну зраду
За втіху, за принаду
Вони не сміли, ні.
Воліли вже терпіти,
Щоб потім не горіти
В пекельному вогні.

Закохана сеньора
Блукала, наче змора,
По замку уночі;
А вдень плела панчішки,
Забула жарти, смішки,
Самотньо живучи.

І рицар Піколіні
Сеньору Анджеліні
Кохав шалено так,
Що від недосипання
Та з горя запивання
Сухий став, як будяк.

І як вони кохали,
Про те лиш зорі знали
І тайну берегли;
Самі ж вони нікому,
Тим більш одне одному
Сказати не могли.

Так марно дні минали,
Тихесенько спливали,
Як по воді листок.
Запали в неї груди,
А з нього, кажуть люди,
Вже сипався пісок.

І от, як сил не стало,
Як листячко опало
І промінь сонця згас,
Вони тоді зітхнули
І вічним сном заснули
В один і той же час.

Геть-геть аж за три милі
Лежать коханці милі
І тайну бережуть.
Над ними коник скаче,
Пожовкла тирса плаче
І бджілоньки гудуть.

Сеньора Анджеліні
Аж змокла в домовині —
Все дрібні сльози ллє;
Сама зубами дзвонить,
А сльози ронить, ронить...
І не перестає.

А рицар Піколіні,
Згадавши Анджеліні
І свій самотній вік,
Застогне, нещасливий,
І ляже то на лівий,
А то на правий бік.

Чи вміють же кохати
І почуття ховати
Отак тепер і в нас?
Еге! шкода й питання —
Бо на таке кохання
Тепер урвався бас.

1912 р.

Поезія й проза

Була і в мене любка.
Вродлива, як весна,
Невинна, як голубка,
Як лялька, чепурна.

Шалів я від кохання!
Зітхав і умлівав,
Думки і почування
Усі їй віддавав.

А що вона ховала
У серденьку на дні,
Про те чомусь мовчала —
Ні словонька мені.

І от одного ранку
Прийшов до неї я:
Що скаже наостанку
Красунонька моя?

Прийшов — і в мові пишній,
У виразах палких
Признався, неутішний,
Їй в почуттях своїх.

«Паничу, — відказала,
Всміхаючись, вона, —
Про це вже я чувала,
Але це все — мана!

Скажіть мені ви краще,
Чи грошики в вас є?
Та ще про... «настояще»
Становище своє?»

І на московським слові
Спіткнулася на мить —
Панни на рідній мові
Не звикли ж говорить.

Становище... посада...
Чи гроші в мене є?
Я думав: в тім і вада,
І горенько моє!

А панна знов казала,
На вид зирнувши мій:
«Чи ви їсте так мало,
Що ви такий худий?»

Для вас потрібні ліки,
На вас і глянуть страх!
Подерті черевики,
Одежа вся в дірках...

Ви ж не мудрець афінський,
Що в бочці їв і спав...»
— Поет я український! —
Я тихо відказав.

І полилися сльози, —
Течуть вони, дзюрчать...
Поезії і прози
Не можна спарувать!

Катеринодар, 1901 р.